

Előfizetési árak:

Helyben

Félévre 6 frt.

Három hónapra 3 „

Postán küldve:

Félévre 7 frt.

3 hónapra 3 „ 50 kr.

Egyes szám

10 kr.

DEBRECZEN

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI HIRLAP.

Megjelen hetenkint ötször, hétfőn, kedden, szerdán, csütörtökön, szombaton.

Előfizetési pénz s minden közlemény Főpiacz Vecseyház földszint a szerkesztőséghez bérmentve küldendők.

Hirdetési díj:

Négy hasábos petit sorért 5 kr.

Terjedelmes és többszöri hirdetés alkuszert

Nyitótér: 15 kr. soronként.

Bélyegdíj:

minden belgatásért külön 30 kr.

Előfizethető helyben: Telegdi K. Lajos és Csáthy Károly könyvkereskedésében s a szerkesztőségénél. Egyébütt a postahivatalok útján.

ELŐFIZETÉSI FELHÍVÁS.

Lapunk megindításakor jeleztük azon szándékunkat, hogy, ha a t. cz. közönség pártolásra érdemesítendő, mindent elkövetünk lapunknak érdekesebbé tételére.

Azon kedvező helyzetben vagyunk, hogy adott szavunk beváltását megkezdhetjük.

Folyó évi október 1-től fogva lapunk nagyobb alakban fog megjelenni; az előfizetési árak azonban nem változnak.

E szerint képesítve leszünk, rovatainknak, a közkívánathoz képest, érdekesebben betöltésére.

Mennyiben feleltünk meg eddig kiadott programunknak, a t. cz. közönség nagybecsű ítélésére bizzuk.

Egyszersmind kiadott programunkat továbbra is fentartjuk; és minden igyekeztünket oda fogjuk irányozni, hogy eleven, gyors közléseinkkel, az országos és vidéki érdekek egymáshoz viszonyának kiegyeztetésével, balközép párti állásunkhoz képest, t. cz. olvasóinknak tetszését megnyerjük.

Annál fogva a t. cz. közönség pártolását továbbra is kérjük.

Az előfizetési árak fentebb olvashatók.

A szerkesztőség.

Mit főznek a ministerium konyháján.

Pest, szeptember 15.

(r. r.) Nyílt titok, hogy a miniszerelnök a törvényhatóságok rendezését keresztül akarta vinni a legközelebbi ülészakon, a költségvetés feletti tárgyalások befejeztetése után.

Ez már magában is nagy merészség, vagy legalább nagy önbizalom.

Alkotmányos országokban a költségvetés feletti viták oly fontosak, hogy a ministerium „lenni, vagy nem lenni” életkérdése leginkább ezektől függ.

De gr. Andrassy ilyesmire nem sokat gondol.

Erősen áll a jobboldali politika, gondolja, — tehát szó sem lehet róla, hogy itt valami kétes harez vivassék.

Valószínű, de nem bizonyos.

Egy kis véletlen . . .

A párisi beteg ember halála! . . .

No, de nem erről akarunk beszélni; hagyjuk a dolgokat természetszerű fejlődésére.

A mint a miniszerelnök a törvényhatóságok rendezése kérdésének gyors keresztül vitele iránti akaratát kijelenté, elővették a már rég kidolgozott e tárgybeli törvényjavaslatot; azonban csakhamar észrevették, hogy azon készen levő javaslatban a törvényhatóságoknak törvénykezési eljárási köre meg van hagyva; a mi, természetesen, ezuttal meg

nem állhat, mivel a legközelebbi országgyűlés jónak látta, e jogkörtől előre megszabadítani a törvényhatóságokat.

Tehát a javaslat új kidolgozásra vár.

De meg, jelenleg még belügyminiszer sincs, ki e törvényt az országgyűlésen előterjeszteni, s védelmezni képes lenne.

A folyó évben tehát még élni fognak a törvényhatóságok az eddigi jogkörben, a ministerium kegyelméből. —

Az igazságügyminiszeriumban a bírósági szervezetről szóló törvényjavaslattal készen vannak.

A költségvetés feletti tárgyalások után ezt fogja az igazságügyminiszer tárgyalás alá vétetni, s a hozandó törvényt új évre életbe akarja léptetni.

No, itt már nem lesz hoszsa-vége a „divide et vincas” elv keresztülvitelének.

Mintegy tabula rását csinálnak az országból; nem lesz tekintet a mostani törvényhatóságok és kerületek területeire.

Kereskedelmi külön törvényszék lenne Pesten, mely váltóügyekben is ítél; az ország többi részén azonban nem lennének külön váltótörvényszékek, hanem mindegyik törvényszéknek lenne külön váltóosztálya. Magyarországon, Erdéllyel együttérve, mintegy 70 törvényszék fogna felállíthatni.

Ez mind igen szép dolog, mintegy 2000 hivatalnoknak adni kenyeret: az atyáskodó kormány nemes hivatásából folyó cselekvény. És politikai tekintetben nagyszerű speculációnak is megjárja

Hanem még más oldala is van a dolognak.

A törvényhatóságok jogköre már megnyirbáltatott az által, hogy a bíróságok választásának joga tőlök elvétellett.

Most következik, hogy még ne is egyenjogu, hanem alárendelt szerepekre kárhoztasák a törvényhatóságokat a bíróságok irányában.

Akármely alárendelt végrehajtóbíró csak úgy fogja repíteni a meghagyásokat a törvényhatóságokhoz.

A törvényhatóságoknak aztán nem lesz egyéb dolguk, mint: a piacot kiséperni, az utakat megcsináltatni, az adóbehajtásra segédkezet nyújtani, sat.

Arról, hogy öntudatos alkotmányos polgárokat képezhessenek, kik később a haza ügyében érvényesíthessék itt az országházban s a ministeri padokon tapasztalattal edzett tudományukat: arról szó sem lenne.

Minek is?

A főváros az ország szive — mondják. Menjen oda mindenki, ki tanulni akar.

Ott van a központosítás iskolája, a ministerium termeiben.

De meg, van elég gróf, báró és fiók mágus.

Ugy is az arisztokraták tartották fen e

nemzetet, — idegen nyelvel, öltözékkel és szokásokkal.

A közpolgárság csak hallgassa és bámulja, hogy mit mivelnek született mesterei . . .

Mindez öszszeköttetésben van a birói kinevezéssel, és a törvényhatóságok jogköre megszorításával. —

Hanem . . . irunk tán még más penával is!

Ujdonságok.

— A z o n t á r s u l a t, mely a Berettyó-Ujfalutól Debreczenig egyenes irányban viendő, s így Nagy-Váradot Debreczenel, Püspök-Ladány mellőzésével, egyenesen összekötő vasutvonalnak, Bőszörmény s Polgáron át Miskolczig kiépítésére vállalkozott, s melynek egyik tagja Debreczen város is, tegnap indított küldöttséget a ministeriumhoz a szükségelt engedély kinyerése végett. Fontos kérdés az Debreczeure és a tervezett vidékekre nézve már csak azért is, hogy a közlekedés élénksége Nagy-Várad és Debreczen közt a sokkal rövidebb utnál fogva nagy lendületet nyerend. Most Debreczen 15 vasuti mértföldnyi távolságra esik Váradtól, míg szekeren 7 mértföld, úgy, hogy a szekeren utazás semmivel sem kíván több időt, mint a vasuti; a mellett, már csak két személynek is sokkal olcsóbbá kerül a szekér, mint a vasuti fuvarbér. Hogy mért kellett Debreczentől N.-Váradig a Püspök-Ladányon keresztül vivő vasutnál 6—7 mértföldnyi kerület tételni, azt a Bachfériák tudnák megmondani; anynyi bizonyos, hogy azzal Debreczen magyar vidékén is akartak egy dőfést tenni politikai tekintetekből. — Ha a tervezett vonal kiépülhet: Kolozsvárhoz is közelebb leszünk 6--7 mértfölddel — vasuton. Debreczen város tehát jól felfogott érdekében cselekszik, midőn ama társulat tagjává lön; a mellett e magyar vidék kereskedelme és gazdaszata csak nyerhetnek e vállalattal.

— Szöllősy Rózsa kisaszszonynyal tegnap tartá esküvését ifj. Csóka Sámuel ur. Fogadja az új pár jó kívánatunkat!

— A r e f. egyházi gazdasági bizottmány holnap, pénteken d. u. 3 órakor gyűlést tart az egyháztanács termében.

— Erkel Ferencznek e hó 20-án adatik Pesten azon diszes billikum mely részére a tavalyi dalárközgyűlés által tiszteletjelül megszavaztatott. A billikumra mindazon zene- s dalegylet neve be van vésvé, melyek annak előállításához járultak.

— Az ideiszinidény kezdete határozottan folyó hó 25-kére van megállapítva.

— A népszámlálási küldöttség tegnap a főkapitány elnöklete alatt

tartott gyűlésben szervezkedett, s a teendőket megállapította.

— **A r e n d e s k a t o n a s á g** el-látása tárgyában, a tavalyi delegáció határozata folytán, papíron, oly intézkedés ren-deltetett életbeléptetési, hogy az ellátási szük-ségletnek olcsóbban beszerezhető végett, a községek és egyes nagyobb termelők is szó-líttassanak fel, nem lennének-e hajlandók a kivánt cikkek kiszolgáltatásához járulni. Azonban ezen rendelkezés, a kivitelben ren-desen kijátszatott. —

Azt hittük, hogy a h o n v é d s é g n é l még is csak szigorubb alkalmazkodást tanúsítanak az illető községek, a főnebbi szabályhoz az élelmezés körül.

De nagy megütközéssel tapasztaljuk, hogy itt is ugyanaz az eljárás.

Ime Debreczen város tanácsa a tegnapi napon kerestetett meg a kassai élelmezési fel-ügyelőség részéről, ha vajon a város, vagy egyes nagy termelők nem volnának-e hajlan-dók a kivánt élelmezési cikkek kiszolgálta-tásához járulni, mi végből e hó 18-ig jelent-kezzenek. Tehát három napot hagynak arra, hogy a hatóság köröztesse a megkeresvény tartalmát és jelentést tegyen. Természetesen, az ily köröztesésnek, az idő rövidsége miatt semmi sikere nem lehet. A városi tanács nem is késett, e hibát megjelölni, visszaírt, hogy ily rövid idő alatt észszerűen intézkedni nem lehet. — Reméljük, közgyűlésünk e tárgyban felírand a miniszteriumhoz, hogy az ily visszás eljárásnak vessen véget, a mi csak az üzerek malmára hajtja a vizet!

— **A F r o h n e r f é l e** szállodá-ban a Fehérlóban van a legteresebb kávéháza városunknak. E helyiséget az igyekező, s a vendégei kényelmét szemé előtt tartó tulaj-donos, most egészen ujman, igen eszinosan rendezte be, s az új helyiség f. hó 19-én va-sárnap d. u. fog megnyitani.

— **P e c z é r h i s t o r i a.** Ma szem-tanulni voltunk annak, hogy a hajduk által ki-sért peccér a gazdája kocsija alatt békésen menő, házőrző ebet is hurokra kerítette. A mint tudjuk, csak a kőborgó ebeket szabad elfognia, s egy jó házi eb néha gazdájának ép oly szükséges, mint bármely más házi állat. Jobb volna bizony, ha az uton ut félen levő

dögöket takarítaná el a peccér, mert biz a kertek mellett, s egy pár utca végén soha se lehet végig menni annélkül, hogy valami el-hullott jószág kihült tetemeiben és kellemes illatában ne kellene bizonyítékát látni annak, hogy mily kevés gond fordítatik közegész-ségi tekintetben a kellő rend és tisztaság fen-tartására. — Ezuttal mesterutca végét, a pásti közet és a vargakert mellékét említjük itt meg.

— **U j h u s z a s o k.** No, valahára a mi piacunkon is kezd közkézen forogni a m. kir. váltópénz; a minck ezelőtt csak rit-kán láthattuk a színet, mert a m. kir. gyűjtő-pénztárnál, a mint többen panaszták, míg most új pénztárnok nem váltotta fel a régit, csak nagy protectió mellett lehetett apró-pénzhez jutni. Hogy nem tudott a pénzügyi igazgatóság e felől semmit?

— Azon újdonságunk kiegészítéséről, hogy a Széchenyi és hal-utczák szegletét képező és a mellette levő ház a távirati igazgatóság részére szükségelt helyiségek nyereségre fel fog építtetni, illetékes helyről a következő részleteket kaptuk. A magyar kincstár a benyújtott építési, illetőleg átalakítási tervet elfogadta, s az illető háztulaj-donosnak a legkedvezőbb ajánlatokat tette. — Ugyanis az építkezésre 15,000 forint előleg adat-ékn és a házbér oly magasra van számva és ígérve, hogy ezen 15,000 frot a két ház 6 évi használatára egészen törleszteni fogná. Miután a kománynak csakugyan van szüksége egy a tá-virata, mint a posta számára alkalmas épületre, azon szerény kérdést bátorkodunk intézni a Köz-lekedési miniszteriumhoz, hogy ha már az illető helyiségekre 6 évihasználatért 15 ezer forint van elő nyújtva, nem lenne-e a kincstár részére előnyösebb, ha ezuttal két, sőt három anyit is áldozván a nélkülözhetetlen helyiségek létesíté-sére, venne a kincstár arra alkalmas helyi, éget — telket, s építtetne ott a maga céljainak meg-felelő házat, a miben aztán az idek végéig el-lehetnének az illető hivatalok, míg így a hat év le-folyta után az illető háztulajdonos akaratától fog-függen, hogy a közforgalomra oly nagy fontos-sággal bíró hivatalok ismét helyiséget ne változ-tassanak. Ezt azért említjük fel, mert a nemzet-vagyonra inkább szívünkön fekszik, mint egyesek érdeke.

— Szíves figyelmet kérünk! A fő-iskolai igazgatóság által felkértünk, hogy Erdély-szögéből városunkba — iskoláinkat végezní jött két ifju ügyében felelődjünk. E két ifju szegény szülők gyermeke, a főiskolai jótéte-menyekre számítva, minden anyagi segély nélkül, — az iskolai év megkezdése szokásos gyakorlatát

— És aki a hölgyek kedvence.

— Aztán meg a ki a város legszebb hölgyé-nek kedvese.

— Ugy van, — s ki mind ez dőnyvel bír, az valóban szépnék találhatja az életet.

— Te a szerencse kedvence vagy, — szolt Konrad — a minck sikerülende a vén, mogorva, embergyűlölő Clausthal tanácsokban oly rokon-szenvet gerjeszteni, ki téged tulajdon fia gyanánt tekint, ki aranyat pazar kezekkel adja rendelkezésedre, annélkül, hogy valaha zúgolódni, vagy rád panaszkodni. Nem gyűlöli es megveti-e ő az egész világot, s nem kerül-e ki minden embert az a vén Clausthal? s nem csupán ináttad e oly jó és gyöngéd?

— Engedjétek meg, de ne beszéljétek előttem így az én jó nevelőatyámról — szolt Alfréd, — hiszen oly nemes, oly nagylelkű férfi ő, és én minden szerencsémnek neki köszönhetem. Én szegény, chező koldusgyermek valék; ő könyörült rajtam, házába vett, szeretetébe fogadott, engem az árva, megvetett; cdes fiává fogadott, engem, mondok, a szegény koldusfiút. Mi volnék én most nála nélkül? Talán valamely gonosztevő, chég; és kétségbeesésből bűnre kényszerülve; szegény, nyomorult csavargó, kit ti büszke és szerencsés barátain egy tekintetre sem méltatátok, s kit ti megvetéssel üznétek el kúszóbeitekiől!

— Oh! a születési különég figyelmet sem érdemel, — mondá Konrad.

— És mi nem kincseidért szeretünk szolt János.

— Nem! — kiálta Gáspár, Alfrédet meg-ölelve, — mi csak temmagadért szeretünk, nemes, szép lelkedért, s emelkedett szellemédért.

— Nos, ha szerettek, ne kárhoztassátok ne-messzívú jótétevémet, hanem emeljétek érte mindnyájan poharat s koczszantsatok velem. Sokáig éljen Clausthal ur, az én nagylelkű jótétevé!

nem tudva, — már a f. hó 13-án ide érkezett, miután azonban az ellátási jótétevényezésben csak a szorgalmatszok kezdetével fognak részesít-tettetni, hogy addig is nyerhessenek valami ke-re-szetet, a főiskolai igazgatóság által apróbb gyer-mekek mellé, különösen a németnyelv tanítására ajánlatnak. Felhívjuk tehát a t. szülöket, hogy a kiknek a németnyelv tanítására házi tanítóra ne-talán szükségük van, sziveskedjenek szerkesztő-ségünkhöz fordulni, s a két szegény ifju ily módoni segélyezése által — azok szorult helyzetén le-hetőleg könnyíteni.

— **M e g h a l t a k :** Szeptember 11. H. u. Dihen József fia György 3 nap., béllob. Szept. 12. Pfia u. özv. Beke Jánosné Zsig-mond Eszter 78 éves, gyomorszeiben. Pfia u. Tati Gábor fia Frence 4 hónap., béllob. Pfia u. Jobbágy József I. Rozália 1 éves, bélsor-vadásban. Szept. 14. Pfia n. Bökönyi József I. Sára 3 hetas, béllobban. Piacz Bóór Fe-rencz I. Julianna 2 hónap., hasmenés.

A debreczeni kereskedelmi s iparkamara vé-leménye az ipartörvényjavaslat tárgyában.

Nagyméltóságú magyar királyi földmivelési ipar és kereskedelmi minisztérium.

(Folytatás.)

E módosítványt a kamara következő indo-koknál fogva ajánlja; mert:

A kérdéses szakasznak idézett része ki-mondja ugyan, hogy mindenki, ki a 24 évet betöl-tötte, nemrevaló tekintet nélkül bármely iparágat szabadon gyakorolhat, azonban hozzá teszi azt is, hogy csak szóbeli, vagy írásbeli bejelentés és a-ról nyert igazolvány alapján; és épen ezen utóbbi kifejezés az, mely a kamara aggodalmát felé-lteszti, mert e szó igazolvány oly értelemben, mi-lybenben e helyütt használattik, hatósági engedélyt látszik jelezni, ez pedig a szabad ipar elvével, egy mint a kőkivánnal aival homlokegyenest össze-szétlik.

A szabad ipar épen abban áll, hogy egy ipar-ágat bárki megkezdhet annélkül, hogy ahaz a hatóság legkisebb jóváhagyása is szükségeltet-nék, a bejelentés nem levén egyébként mint a köz-igazgatási rend egyik követelménye és épen oly eselekmény mint például a lakváltoztatást illető bejelentés.

Ha azonban valaki csak akkor vehet gya-korlatba egy ipar-ágat, ha előbb az illető ható-ságtól, a bejelentésről szóló igazolványt meg-nyerte, ezen esetben mindenki ama jogaival, mely szerint iparát szabadon kezelheti, a hatóság határtalan önkényének, sőt kizsákmányolásának van feláldozva, anyival is mi ább, minthogy e szá-kaszban az sem mondható ki, tartozik-e a hatóság

— Éljen! Sokáig éljen!

Amint poharaikat összehúzták és ittak, a mel-lékteremben hangos gúnykaczaj üt meg fuleiket. A fiatalok megütközve néztek össze.

— Clausthal ur van odabenn!

Ugy van.

— Csak ő tud ily ördögileg kaczagni.

— Mulatja magát felettünk, mint az egész világon.

— Csitt! — szolt közbe Alfréd, — mit ígértetek nekem? Jertek, menjünk lovagolni. A nap oly szép és derült; ki a szabadba! Lóra!

— Ugyvan! Lóra! Pompás sétalovaglást tehetünk.

Ezzel kirohantak s fölpattantak a már föl-nyergelt paripákra.

— Merre lovagoljunk?

— A merre nektek tetszik, — szolt Gáspár — csakhogy először a zsidóutcán vonuljunk vé-gig, hol én a legkedvesebb zsidóhölgyet fedeztem föl; azt szeretném meghódítani s annak ablaka alatt obajtának ellovagolni.

— Oh nem! csak a zsidóutcán ne, — szolt Alfréd, homlokát kissé összeránczolva — mert ez, a mai kellemes napomat egészen elrontaná. Irtódom ez undorító, sötét utcától s az ellenszen-vet gerjesztő zsidóarcoktól; mindnyája úgy tűnik előttem föl, mint egyetlen nagy család, mely esa-lók és tolvajokból áll.

— De az én Jessikám angyal azon ördögök közt! — viszonáz Gáspár.

— Én soha nem tudnék zsidóhölgyet sze-retni, — szolt Alfréd — ha még egyszer oly szép lenne is, mert arczának legesekélyebb vonása is elárulná nemzetségét s azáltal minden ábrándom szétfoszlanék.

(Folyt. köv.)

T Á R C Z A.

A z s i d ó.

— Mühlbach Luiza beszéde. —

I.

A poharak csöngtek, a pezsgódugaszok pat-togtak; vidám dalok, kedélyes pohárköszöntések hangzottak föl az életrevaló ifjak körében, kiknek ma az ifju Clausthal Alfréd lakomát rendezte, fényes, pazar lakomát, mert az ifju Alfréd gazdag volt; egy tanácsnok fogadott fia volt ő — s Frankfurtban irányt adó gavallér.

— Éljen Alfréd, a mi kedves házigazdánk! szolt egy szép fiatal férfi, poharat emelve.

— Éljen Alfréd! — kiáltának mindnyájan utána s kezekkel barátságosan intének felé.

— Fogadjátok köszönetemet kedves bará-taim, — szolt Alfréd meghatva, — s tartsátok meg irántam való szereteteket és bizalmatokat.

— Oh! és te kétkedhetnél! Csak életünk fogytával végződhetik barátságunk.

— Tedd kísérletre barátságunkat s megá-tod, hogy abban nem csalódom, — mondá János, Alfrédet megölelve.

— Ah! hát nem te öntesz-e e körbe szelle-met, nem te vagy-e a tengely, mely körül minden forog? kiálta föl Konrad. Kit szeretünk inkább s ki oly unnevelt egyén itt mint te? S ép ezért — éljen a mi Alfrédünk!

— Éljen, éljen!

— Oh, mily szép is ez az élet!

Sohajta föl Alfréd, — sugárzó boldog arczezal.

— Bizonyára, kivált ki oly gazdag, minő te vagy.

— S ki oly ifju, és szép.

Debrecen 1869
67-73. máj
a hegyből

engedélyt adni vagy kinek tartozik és mennyi idő alatt.

E hiány tehát különösen a számtalan vizsgálások elhárítása szempontjából kipótolandó, mely ezek a kamara véleménye szerint az ajánlott módosítás által teljesen el van érve.

A mi pedig a 24 évről a kamara által javaslatba tett 20 évre való leszállítását illeti, erre a kamara azon meggyőződésénél fogva indított, mert a törvényjavaslat azon intézkedését, melynek fogva kimondja, hogy egy ipar-ágat csak akkor kezdhet el valaki, ha 24 évet betöltötte, igen szűkebbnek s sem a szabad ipar elveivel, sem a jelenkor szemlével, mely a szabad munka és szabad verseny minden megszorító korlátainak ledöntését hangosan és jogosan követeli, össze egyeztetni nem képes.

De indítatva érezte magát továbbá a 24 év helyett 20 évre hozni javaslatba azért is, mert az 1840. törv. 16. cikk 1-ső fejezet 2. §-a, pontja a kereskedőkre nézve azt mondja, hogy mindazok, kik 20. évüket elérték, rendes kereskedést nyithatnak és címöket bejegyeztethetik; ha tehát a kereskedőknak már az 1840-diki törvény szerint is 20 éves korukban megengedett az üzletnyitás és címbejegyzés, valóban az iparosoktól ezt 1869 évben megtagadni nem csak igazságtalan, de mi több a haladással szemben hátralepés lenne.

A 2-ik szakasz:

A 2. szakaszra nézve megjegyzi a kamara, hogy annak amaz intézkedése, mely szerint az előfordult iparágakra nézve egyszerűen kimondja, hogy azok gyakorlathavétele az illetékes iparhatóság külön engedélyéhez, és ha ez megadhatónak ítéltetik, azon feltételek teljesítéséhez van kötve, melyeket az engedély megadásakor esetről esetre egyedül a közbiztonság és közérdek szempontjából meg fog határozni, a törvényes szabályozásnak éppen ellenkezőjét képezi.

Mert noha a szabad ipar eszméje nem zárja ki, hogy rendőri szempontból, némely ipar-ágak gyakorlatba vehetése bizonyos a törvény által kiszabott feltételekhez legyen kötve; a törvénynek mindazáltal multhatatlanul egyik fő feladata, hogy azon tárgyakra nézve, melyekre vonatkozik, általános érvénnyel bíró és lehetőleg szabatos szabályokat léptessen életbe.

Ha tehát a törvény szükségesnek látja egyesek természeti szabadságát korlátozni, és azon mindenkivel vele született jogot, hogy magának tetszés szerint választhasson foglalkozási tért, akképen megszorítani, hogy bizonyos foglalkozás csak hatósági engedély mellett vehető gyakorlatba, elengedhetlenül szükségesnek véli a kamara, hogy a törvény minden egyes ipar-ágára nézve állapítsa meg azon általános feltételeket is, melyek mellett a kért engedély senkitől sem tagadható meg; ellenkező esetben a hatósági önkény állapíthatván meg, ez csak számtalan visszaélésekre, különösen egyesek kizsárolására és mások elnyomására adna alkalmat; az ily állapot pedig a törvényes szabályozás céljával egyenesen ellentétben áll.

A kamara tiszteletteljes nézete tehát oda irányul, miszerint a törvény minden egyes ipar-ágára nézve világosan határozza meg azon feltételeket, melyek mellett a hatóság a kért engedélyt mindenkinek multhatatlanul megadni köteles. (Folyt. köv.)

Fővárosi értesítő.

A fővárosban élénk mozgalom keletkezett egy szabadelvű kör alakítása iránt, mely programja szerint minden irányban reformokat akarna keresztül vinni, a politikai pártok állásától függetlenül. Félve jegyezzük e mozgalmat; mert azt hisszük, hogy e mozgalmas időszakban a politikai párton kívül állás alig lehet. Timeo danaos...

Érdekes régészeti felfedezés történt tegnap a dunagözbaj-társaság ó-budai gyűrszigetén, hol ásítás alkalmával a föld egyszerre besüppedt s nagy négyzetletű kömcenczeféle tünt el, a legszebb mozaikkal kirakva. Valamely régi fürdő maradványának látszik.

Molnár Aladár egy memorandumot dolgozott ki a népvédelem nézvé, melyet e napokban fog a közgazdasági s közoktatási ministeriumokhoz benyújtani.

A magyarországi hivatalnok-önsegélyző-egylet alakuló ülése Budán megtartott. E társulat célja minden nyereszkedés nélkül mérsékelt kamatra kölcsönöket s előlegeket adni. Tagja lehet az egyletnek minden hivatalnok, kinek nyugdíjaztatásra kilátása van. Tagsági díj 50 ft, mely egyszerre vagy havonként 1 ft-jával is befizethető. Különben az egylet részletes szervezete a következő ülés alkalmával f. hó 26-án már készen le-

end, a mikor aztán bővebb vitatás alá fog kerülni.

A közzétett által Sassy Árpád, mint az „Arany trombita” szerkesztője ellen megindított sajtóper tárgyalása, a közzétett hírtelen jött betegsége miatt elmaradván — f. hó 29-ére halasztatott.

A Kisfaludi-társaság e hó utolsó szerdáján kezd meg üléssorozatait, s a legelső alkalommal Gyulai Pál fogja felolvasni „Romhányi” cz. költői beszélyét. Degré is nem sokára felolvassa emlékbeszédét Kuthy Lajos felett.

A két krajczáros levelezési lapok életbeléptetése, közbejött akadályok folytán e hó 15-ről okt. 2-re van halasztva.

Bartalus István — mint a „Budapesti Közlöny”-ben egy barátjának írja — Göttweignak rátalált Mátyás király elzúllott könyvtára két kötetére. Ezek egyike Bessarion konstantinápolyi patriarcha műve, három különböző egyházi kérdés felett. — Szép kézírással van írva, 56 levél finom hártypapírra, kikezdésekkel, — több helyen a betűk aranyozták. Az első levelen Mátyás címere látható. A táblája tából van, aranyos nyomással; középen a Hunyadiak címere; ugyanez a címer díszíti hátulsó lapját is.

A másik szintén írott könyv és Cicero négy beszédét foglalja magában. Ebből a Mátyás címerét vagy lemosták, vagy kivakarták, — hihetőség azért, mert valaki nem a leggyengébb uton jutott hozzá. Hanem több jel után mégis kétsébevonhatlan, hogy ez a könyv is a Corvinából való...

Gyurman Adolf a derék munkás hazafi szept. 14-ike éjében, életének 56. évében meghalt. Béke hamvaira.

Távirati közlések. A Sz. László-társulat Pécsen tartott közgyűlése alkalmával Peitler püspöknek Török János, Lonkay Antal és Jósika Kálmán, táviratilag fejezték ki, fűi tiszteletüket. E távirat így kezdődik: „Dicsértessék a Jézus Krisztus, s e soroklak végződik: „Az alóíróttak a Magy. Állam szerkesztősége nevében gyermeki tisztelettel eskölkölk Excellentiájának és püspöki kollégájának megszentelt kezeit.

Olasz konszulság Pesten. A Florenzei hivatalos lap már közli az olasz kormány azon rendeletét, mely által Pesten az olasz konszulság felállítatik, s hatásköre egész Magyarországra kiterjed.

Pesti röppentyűk.

(Szept. 15-én).

A Horvát-párt (nem a horvát nemzetit pártot, hanem a Horvát ügyér ur pártját értjük) bizonyosan köhögni fog ama bizottmányi ülés miatt, melyet Bihar megyében közelebb tartanak, hol Tisza Kálmán a bírósági szervezet kérdésében indítványt teend. Ez indítvány egyszerűen mint kérvény terjesztetik az országgyűlés elé, hogy az igazságügyér ne szerezhesen oly meglepetést az országgnak, mint nemrégiben s rögtöni meglepetés esetében parirozni lehessen.

Nagyon jó lesz ha e bihari kérvényt a haza többi megyéje is teljes lélekkel pártolja.

Képzeliük Pálfi Bertit „esti lap”-ja, miképp fog jajveszékélni e petitióra s az ultramontanosodó „Pesti Napló” hány „Hiszek egy”-et s „Üdvözlégy”-et perget le Danieltől kapott rózsalaóvasóján, a kérvény antidotumául!...

A bank-kérdés, az mi most annyira foglalkoztatja a kedélyeket, mint már régen nem.

Beszélik, hogy Lónyai ügyér ur, engedményekre szólítja föl az osztrák nemzeti bankot Magyarországrészére, és ha a kívánt engedmények megtagadtnának, szabad jegybankokat engedélyez.

Soha se szólitgassa biz azt az osztrák bankot föl, hanem csak állítsa föl idövesztetetés nélkül az önálló magyar nemzeti bankot. Jobb lesz, ha a magunk lábán fogunk járni, s nem a más szájjával lakunk jól. Holmi „fokintézet” Pesten fölállításának művelete a kívánalmakat nem elégeitheti ki. Alapunk van elég. Ott a selmezi, körmőcsi s nagybányai stb. arany- és ezüstbányatelepek; értékesítük azokat valahára egy magyar nemzeti bank fölállítását által!

Ekkor aztán mi is vivatot kiáltunk a pénzügyminiszter urnak, mert a nemzet kiáltószava nem fog nyomtalanul elhangzani a pusztában. A jelszó legyen tehát: „Magyar önálló nemzeti bank!”

Belföld.

Sármehek közsege e hó 10 én délen porrá égett. A nagy szélben nem lehetett oltani, s mind a két sor ház egyszerre lángolt. Két-százegynéhány házból 197 hamvadt el.

Somogyban újra rablók garázdálkodnak. E napokban egy banda az egyik Somsich grófort mezei jóságán kirabolta, sőt állítólag a vasuti vonat kirablására is kísérletet tettek.

Nehány bokszei cigány e hó 7-én két szlatinai fuvarost, a dézmai vásárról hazajövet alkalmával kirabolt. Az egyik fuvaros azonban bátor volt sajátját védelmezni, és erre a rablók késsel megszurkálták, úgyhogy betegen fekszik bele. A tetteseket később sikerült elfogni s a lopott tárgyak is megtaláltattak. A cigányok számszerint heten most már a börtönben várják büntetésüket.

Szebenben egy iparlovag felhasználván a parasztnak tudatlanságát, arany helyett rézgyűrűket adogatott el, mignem a hatóság fölön csipste a hamis ékszerest.

Pozsonyban e hó 14-én oly irtóztató vihar dult, melyre ott alig emlékeznek. Az erős rohamu szélvész csak úgy seperste le a házfödölek cserepeit, a járás kelés is nagy mértékben veszélyezve volt.

Győrteleken a finácok és a nép közt véres verekedés történt. Szomorú, hogy a Bach korszak scénái napjainkban is előfordulnak.

Mindszent Csongrád közsegeének tanácsa a lakosokkal egyetértve, a részint befizetett, részint befizetlen legelői adót, mely egyeseknek lett volna visszafizetendő, ugy a leengedett adót is, 4304 ftot, s 28 kr tesz, iskolai építkezésekre egyhangulag megszavazta. Örömmel üdvözlőljük e derék közseget a lelkes hazafiai áldozatkész-ségért!

Ez sem rossz üzlet. A nagyszabeni legközelebbi vásáron Kepes Ábrahám az oláhok közt ugy mutatta be magát mint a rendőrségtől a vásárookra a bankjegyek ellenőrzésére kiküldött egyén, mert igen sok hamis bankjegy van forgalomban. Többektől el is szedte a pénzt s revidálta, s azon megnyugtatóssal adta vissza, hogy azok közt hamis bankjegy nincs. Ki írja le a szegény emberek kellemetlen meglepetését a midőn később pénzüket megolvastán, kinek több, kinek kevesebb hiányzott revidált bankjegyeiből. Különben az atyafit a hatóságnak sikerült elcsipetni, s most a hüvösön elmékedik a bankjegy revidálás fény és árnyoldalairól.

h. — Macsvánszky Lásra Budics Jósá, seibein meghalt.

h. Br. Ambrózy Lajos engedélyt kapott a temesvár-remete- janova-hodas-lippai vasut építésre.

Külföld.

Amint a francia császár mult pénteken betegsége után először kocsizott keresztül Páris utcáin, igen meg vala lepve a jó párisiak magavisele által.

Semmi éljenzés, semmi lelkesedés, legfelebb kíváncsi részvét, s mondhatni jéghideg megütközés észlelhető afelett, hogy a nehézbetegnek tartott császár már annyira fellábadt, hogy magát a megrémült népek megmutathatja.

„Még bámolni látszanak azon, hogy meg nem haltam,” mondá a császár keserű humorral; s ha a Timesot legközelebb olvasta, valóban meggyőződhetett e sétakocsizás alkalmával a nagy világlap azon cynicus állításának igazsága felöl, — hogy a francziák császárjának nincs meg azon joga, mi más szerény halandónak meg van, hogy beteg is lehessen.

Különös egy nép is az a francia; alig hogy fölökbe jutott a francia császár betegsége, már azonnal le is mondtak róla. — Mindaddig mig egészséges, erőteljes volt, mindaddig mig a vezető karnak hatalmas erejét érezték, szó nélkül, akarat nélkül engedelmeskedtek. Mihelyt azonban a legfelső hatalom ingadozik, a vezető kar megbánuul, mindjárt eszükbe jut, hogy ők nem gyermekek, s tulajdonképen hivatta vannak arra, hogy valahára maguk magukat kormányozzák. — Alig hogy csak felgyógyulását is kívánják a beteg fejedelemnek. Egy nyugodt és gondolkodó szemlé-lőre, mint aminőnek mi a francia császárt elvitáztatlanul tartjuk, az ily észrevétel nem maradhat mély és gondolkodásra intó behatás nélkül.

Lehetetlen azon gondolatnak fel nem ébrednie benne, hogy ideje lejárt, s műve bevégezve, s neki már alig marad hátra egyéb teendője, mint házat idejében elrendezni. — Igen, igen, a fénytelen eredményekre, a mámorban ringató határtalan hatalom tudatára és élvezetére, a rá-gódó gondok, és a keserű csalódások órái következnek. A csillag, mely a legmagasb ponton oly soká tündökölt, kezd alászállani, s lassankint elhalványodik.

Ily körülmények közt valóban nem marad egyéb hátra, ha ugyan Napoleon hallgat az idők intó szavára, mint hátralevő napjait családja jövője biztosítására, egy szóval házi ügyei rendező-

on az em-lyem a ári-ük, lis-áru nagy a is, hogy ton-ssak r és nol-ük, ára, edő-16-un, s u-e-o-n-é

sére szentelni. De hogy és miképen történhetik ez meg, ez épen a legnehezebb s mondhatni a jelenleg uralkodó körülmények közt talán alig eredményesen megoldható kérdés. — Ezen ügyet illetőleg Párisban néhány nap óta a legkülönösbb hírek keringenek. Beszélnek arról is, hogy még a császár élete alatt kormányzóság fogva kineveztetni. — Ez esetről a francia jelen alkotmányban gondoskodva van. Ha a császár akadályozva lenne a kormányzásban, akkor a trónörökös kiskorúsága ideje alatt a kormányzóság a császárnőre megy által.

Ez azonban két okból nehéz dolog. Mert a császár életében behelyezett kormányzóság egy jelentésű lenne az ő kormányzási képtelenségének hivatalos beismerésével. De meg a betegség folyama alatt a francia sajtó elég hangosan nyilvánította a közvéleményt Eugénia császárné kormányzóságának népszerűtlensége felett.

Egy párisi lap írja: „Ha Napoleon császár azt ohajtja, hogy fia kövesse az uralkodásban, nevezzen ki egy ministeriumot, mely összetétele által a bizalmatlan, sőt mondhatni ellenséges közvélemény előtt biztos kezes legyen arra nézve, hogy a szept. 8-ki Senatus Consultum teljesedése is megy, s nem az 1851. decz. 2-ki feltétlen hatalom új alakba öltöztetése akar lenni. E hatalom élete kihaló feiben van; — annak fenállását senki nem képes meghosszabbítani. A parancsoló alternatíva így hangzik: „Alkotmányos kormány, mint 1831-ben, vagy köztársaság a kamra által választott végrehajtó bizottsággal.“ A császárnak csak a közt lehet választása, hogy a koronát az egy lehető módon megnyerje, vagy hogy azt elveszítse, tertium non datur. — Azon udvaroncok, kik őt az ellenkezőről akarják meggyőzni, vagy vakok, siketek, vagy árulók és gyáva emberek.

A császárnak le kell mondani a 17 évi korlátlan hatalomnak még emlékére is, mert ennek még emléke is halálos ellensége neki és családjának. Még azon idő is bekövetkezhetik, amidőn a császár minisztereket keres, és nem fog találni. — Most tehát minden a legelső ministerium alakításától függ.

Különlélek.

* Az új Blondin. A kanadai Jenkins, ki magát professornak nevezi, aug. 25-ikére, nagy látványos előadást rendezett a Niagara zuhatagnál. Úgyanott, hol Blondin hátán egy emberrel keresztül sétált az óriási folyamon, most is egy 1000 láb hosszú és 2 hüvelyknyi vastagságú kötél volt kihuzva. Temérdek néző jelent meg mind két parton. Jenkins megjelenvén, egy kis különös alkotású velocipédet illesztett a kötéltre, s arra ülve hajtott egyik végpontjára másikra, a közönség hajmeresztő hűledezése közt. Utközben kétszer állapodott meg. — egyszer épen a folyó közepén hol felállva kalapot emelt, hogy a jelen volt fotografoknak alkalmuk legyen őt lefényképezhetni.

|| Az érdemjelek (?) statisztikája. Az egész világon az „Illustration“ szerint 123 féle érdemrend van. Legtöbbel dicsekszik a sör és művészetek hazája Bajorország, ennek van 11 féle. Ezután Spanyolország következik 10, Ausztria 9, Poroszország 9, Oroszország 8, Anglia 7, Olaszország 5 érdemrenddel. Franciaországban csupán csak az 1 becsületrend van. Japán és a köztársaságok, az egy San Marinót kivéve nem kereskednek e csilleng-billenggel. Nők részére kizárólag csak Ausztriának, Poroszországnak, Portugáliának és Mexicónak vannak rendei.

|| Szent butaság. Ischelnél St. Wolfgangban az oltár mögött a sok lefestett csodák közt a következő valóban nevetséges ostobaság is látható. Egy kőműves a magas állványról lezuhant, azonban St.-Farkas, ki épen utban volt az égből valami magánygyben, nem tudni hova, — a levegőben nyakon csipi, meggyöntatja, felmenti bánci alól, elűtja az utolsó kenettel, aztán enged, hogy csak hadt essék lefele, s mint jó keresztény, ki lelkevel számot vetett, törje ki a nyakát. — Így olvastuk ezt a „P. J.“ német lap egyik legközelebbi számában.

|| Lehet-e még valami ohajtásunk? A nagy osztrák magyar állam czime, a legközelebbi chinai vívmányok folytán hivatalosan lefordított chinai nyelvre, s így hangzik: Ta—Ao—

Ssu—Ma—Kia—Kuss. No most már csakugyan mindent megnyertünk.

Legújabb

— Békéssy László a debreczeni magyar kir. gazdasági tanintézethez tanár-segédde neveztetett ki.

— Madrid, szept. 15. Prim azt táviratozá, hogy Spanyolország becsületének a cubai kérdésben való megvédése céljából a felszerelések sietősen végeztessenek.

— Páris szept. 15. Jól értesült körökben a kormányzóság behelyezését igen valószínűnek tartják. — A császár most már rendszeren folytatja szokásos életmódját.

— Bécs, szept. 15. A troppai, laibachi és linczi országgyűlések ma megnyitottak. — Az esti börze tökéletesen tétlen volt.

— Biharmergye másodalispánjává $\frac{3}{4}$ szavazat többséggel Baranyi Ágoston választott meg.

Közzgazdaszat.

— Debreczen, szept. 14-én tartott hetivásárkor közép ár mérőnkint, buza 3 ft 90 kr, kétszeres 3 ft 20 kr, rozs 2 ft 65 kr, árpa 2 ft — kr, zab 4 ft 60 kr, tengeri 2 ft 80 kr, köles 2 ft 40 kr, kása 4 ft 30 kr, 1 zsák burgonya új 4 ft 26 kr, 1 mázsa szalonna 52, 55, 54 ft, 1 mázsa hajt 54, 55, 56 ft.

A baromvásár nagy és élénk volt, fő több eladatott, mint szarvasmarha.

— Debreczen, szept. 16. Az életárok nem változtak.

— Pest, szept. 15. Az időjárás derült, kissé szeles. A Thermometer + 20°, légsúlymérő 28⁸8⁸. A gabnaüzlet az izraeliták Jom kypur ünnepe miatt szünetelt.

Bécsi tőzsde sept. 16. cs. arany 5 91. ezüst 121.—

H I R D E T É S E K.

Pályázat.

A dohánybevaltó hivatalnál Debreczenben és Nyiregyházán egy egy 22 öl hosszú és 8 öl széles raktár építtetik, s az erre vonatkozó pályázat f. hó 27-kén lesz tárgyalva.

Vállalkozni kívánók tehát írásbeli, bélyegzett, 5% bántépézi nyugtával ellátott ajánlatukat legfeljebb f. hó 27-dik déli 12 óráig a debreczeni m. k. dohánybevaltó felügyelőségnél téteményezzék le.

Az előirányzott összeg a debreczeni raktárnál 14,396 frt 29 krra, és a nyiregyházánál 14,709 frt 34 krra rug.

Az építkezési munkálatok a pályázathási idény alatt megtekintés végett, a fent nevezett felügyelőségnél fekszenek.

A m. kir. dohánybevaltó felügyelőség, Debreczenben. 1869. szeptember 13.

98. 2—5

Ertesítés.

Miután tudomásomra jutott, hogy Debreczenben azon hir terjedt el, hogy e városban többé táncztanítással nem foglalkozom, ennek folytán felhíva érzem magamat tudatni a n. é. közönséggel, hogy bár lakásomat állandóan a fővárosba tettem át, mindazonáltal minden évben két hónapra lerándulok Debreczenbe, s itt táncztanfolyamot nyitok. Ez uttal okt. hó elején fogom megkezdeni a táncz tanfolyamot, mire a t. szülők figyelmét ezennel felhívom.

Debreczen, szept. 11. 1869.

94. 3—5

Müller Lajos.

Kávéház megnyitás.

Van szerencsém a n. é. közönséggel tudatni, hogy

A „Fehér ló“-hoz ezimzett vendéglőbeni

Kávéházat

egész ujonnan berendezve, azt **vasárnap f. hó 19-én** megnyitandom. A midőn főtörekvésem oda leend irányozva, hogy a n. é. közönség pártolását az italok kitünő minősége és pontos kiszolgálás által ki érdemljem, magamat továbbra is ajánlom.

100. 2—3

Frohner Bernát m. k.

Hirdetmény.

92. 3—3

A Halápon egy ugynevezett Leideafroszth-féle, egyik 5, másik 3 boglyás kaszálló, f. é. szept. 28. egy vagy több évre haszonbérbe kiadó, vagy örök áron eladó. Értekezhetni a városi mérnöki hivatalban, vagy miklóstuczán 1953. sz. a.

Series 616. Nro 57.

A 616-ik sorozatban levő 57. sz. hitelintézeti sorsjegy elveszvén, ezennel felszólítatik az illető megtaláló, hogy azt illő jutalom mellett a debreczeni kapitányi hivatalnál szolgáltatassa vissza. Különben a kellő lépések megtételtek ezen sorsjegy amortizációjára, ennelfogva mindenkit intünk annak megvásárlását. Debreczen, szept. 16. 1869. 101. 1—3